

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้เป็นการวิจัย เสียงปริมาณ และเชิง คุณภาพ นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและการพรรณนา โดยมีรายละเอียดผลที่ได้จาก การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ในจังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา
- เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญให้มีคุณภาพ
- เพื่อประเมินผลรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

สมมติฐานการวิจัย

- จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (กล่าวไว้ในบทที่ 2) ผู้วิจัยนำมาเป็นสมมติฐานเพื่อใช้ทดสอบความถูกต้องของทฤษฎี ได้ว่า

- ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านการพัฒนาครู

- ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการประชุม อบรม และสัมมนา

- ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์

- ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการสอนสร้างนวัตกรรมและการทำวิจัย

ในชั้นเรียน

- โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาบุคลากร

- การจัดสวัสดิการ เครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาครู

1.2 ปัจจัยด้านเกตเคติต่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานของครู

1.4 ปัจจัยด้านการสนับสนุนการทำงานของครู

1.5 ปัจจัยด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพครู

2. หลังจากทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งครูได้จากการออกแบบการทดลองก่อนการทดลอง ได้คะแนนเฉลี่ย

เท่ากับ 12.60 และหลังการทดลอง ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 53.50 ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ ดูได้จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู โดยสอบถามนักเรียน ก่อนทำ

การทดลอง ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 71.62 และหลังการทดลอง ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 234 และ

การประเมินพฤติกรรมการสอนของครู โดยวิชาการ โรงเรียนก่อนทดลอง ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ

14.40 และหลังการทดลอง ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 53.60 ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างถูกต้อง ดูได้จากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนทดลอง

ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 53.00 และหลังทดลอง ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 140.50 และครูมีความพึง

พอใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดูได้จากการออกแบบ

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

38.44

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการจัด

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2552

– วันที่ 30 กันยายน 2552

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่ทำการสอนในจังหวัดมหาสารคามทั้ง 3 เขตพื้นที่

การศึกษา จำนวน 7,926 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคามทั้ง 3 เขตพื้นที่

การศึกษา จำนวน 7,926 คน โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามานา (Taro

Yamana.1973:727) จำนวน 381 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการ

จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ

2.1.1 ปัจจัยด้านการพัฒนาครู

1) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการประชุม อบรม และสัมมนา

2) ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และทักษะด้าน

คอมพิวเตอร์

3) ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการสอน สร้างนวัตกรรม และการ

ทำวิจัยในชั้นเรียน

4) โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาบุคลากร

5) การจัดสวัสดิการเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาครู

2.1.2 ปัจจัยด้านเขตติ่งการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.3 ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานของครู

2.1.4 ปัจจัยด้านการสนับสนุนการทำงานของครู

2.1.5 ปัจจัยด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพครู

2.2 ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นผลลัพธ์ คือ

2.2.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 ครูมีพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

อย่างถูกต้อง

2.3.4 ครูมีความพึงพอใจในงาน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ด้าน ตามตัวแปรคือ ปัจจัยด้านผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านการพัฒนาครู ปัจจัยด้านเขตคติต่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานของครู ปัจจัยด้านการสนับสนุนการทำงานของครู และปัจจัยด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) ตามวิธีของคอนบราค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปสถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้วิเคราะห์สมการทางคุณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Signification)

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม ใช้ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2552 – วันที่ 25 ตุลาคม 2552

1. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารคีเด่น ครูผู้สอนคีเด่น ศึกษานิเทศก์ ครูชำนาญการพิเศษ ครูแกนนำ และครูต้นแบบ จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจงโดยการจับสลากให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การนำผลการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างเพื่อเป็นตัวต้นในการพิจารณาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2 จากกล้องถ่ายวิดีโอ เทปบันทึกเสียง กระดาษ และปากกาเคมี

3. การรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการระดมสมอง (Brain Storming)

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัย และพัฒนาเพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนใน จังหวัดมหาสารคาม ใช้ระยะเวลาตลอด 1 ภาคเรียน วันที่ 2 พฤษภาคม 2552 – วันที่ 19 มีนาคม 2553

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจังหวัดมหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 เมื่อพบประเด็น เชิงสาเหตุแล้วผู้วิจัยได้นำรูปแบบพร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมจากการมีส่วนร่วมมา กำหนดคุณศักยภาพในการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญในจังหวัดมหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

ก่อนการทดลองผู้วิจัยได้ไปสอบถามความสมัครใจเข้าร่วมโครงการจากโรงเรียน ภายในศูนย์คุณภาพการศึกษาโโคกก่อหนองใน จำนวน 3 โรงเรียน ปรากฏว่ามีโรงเรียนที่ ประสงค์เข้าร่วมทดลอง ทั้งหมด 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านนานาเกียง โรงเรียนบ้าน หนองหิน และโรงเรียนบ้านหนองโนอีคำ และผู้วิจัยต้องการโรงเรียนละ 10 คน พบว่ามีครูที่ สมัครใจเข้าร่วม 10 คน ทั้ง 3 โรงเรียน และผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลองในการวิจัยในระยะที่ 3 คือ ครูผู้สอนที่ทำการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศูนย์การศึกษาโโคกก่อหนองใน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ เลือกศูนย์โรงเรียนดังกล่าวเป็นกลุ่มทดลองในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการ จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมให้จัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นผลลัพธ์ คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างถูกต้อง และครูมีความพึงพอใจงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล 3 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 ก่อนการทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองเป็น Pretest
2. ระยะที่ 2 ขณะทดลอง รวบรวมข้อมูลใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
3. ระยะที่ 3 หลังการทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองหลังทดลองเป็น

Posttest แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองด้วย MANANOVA (Repeated Measure)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคามใน 3 เขตพื้นที่การศึกษา คือ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 พบร่วมปัจจัยที่มีผล ต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ปัจจัยด้านการพัฒนาครู ปัจจัยที่ 1.1 ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการประชุม อบรม และสัมมนา และปัจจัยที่ 2 ด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ คือส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร สมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคุณเชิงเส้นตรง (Multiple Liner Regression) สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคุณเชิงเส้นตรง (Multiple Liner Regression)

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ได้กำหนดกิจกรรมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม 7 กิจกรรม

2.1 ด้านการพัฒนาครู 3 กิจกรรม คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การผลิตสื่อ นวัตกรรม การศึกษาฐาน การประชุมทบทวนความรู้/นำเสนอผลการพัฒนางาน เดือนละ 1 ครั้ง

2.2 ด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ 4 กิจกรรม คือ การอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร การอบรมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลและการสรุปผล

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 เขต 2 เขต 3 ได้ทำการทดลองกับครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่าง ในศูนย์การศึกษามหาสารคามเขต 1 เขต 2 เขต 3 ได้ทำการทดลองกับครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่าง ในศูนย์การศึกษา

โดยก่อหนอนโน้ต อีกเช่นเดียวกัน จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน โดยเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ก่อนและหลังการทดลอง ผลการเปรียบเทียบคะแนน แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก่อนทดลอง และหลังการทดลอง พบว่า ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก่อนทดลอง และหลังการทดลอง พบร้า ครูผู้สอน กลุ่มทดลองทำคะแนนแบบทดสอบก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมี ครุวิสัย กลุ่มทดลองทำคะแนนแบบทดสอบก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูโดยนักเรียน และ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูโดยนักเรียน และ ครุวิชาการผลปรากฏว่าครูผู้สอน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่า หลังจากครูผู้สอนกลุ่มทดลองทั้ง 3 โรงเรียนได้นำรูปแบบ การพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนใน จังหวัดมหาสารคามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้แล้ว ครุสารานุรักษ์การเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีขึ้นตามลำดับ และผลการประเมินความพึงพอใจในงานของครู พบว่าครูมี ความพึงพอใจในการรวมอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 3 เขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 พบว่าปัจจัยที่มีผล ต่อความสำเร็จในการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียงลำดับจากคะแนนมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด มี 2 ปัจจัย คือปัจจัยด้านการพัฒนาครู และปัจจัยด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ซึ่งปัจจัยด้านการ พัฒนาครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ก็คือการที่ครูต้องได้รับการอบรม เกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการที่ครูต้องได้รับการอบรมและพัฒนาแล้ว จัดทำหลักสูตร และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อครูได้รับการอบรมและพัฒนาแล้ว จะทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้ดียิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ใน การจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลส่งผลให้นักเรียนมีผลลัพธ์ที่ดี ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมรักษ์ สุวรรณมาศ (2544 : 44) พบว่าการ ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการ ปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ ตลอดถึงกับ ทอร์เรส (Torres, 1998 : 65) ที่พบว่า ความรู้สึกของครูหลังจากได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมครูผู้ช่วยมืออาชีพ ทำให้เกิดความ เติมเต็มความต้องการด้านการศึกษาส่วนบุคคล และได้พัฒนาด้านการสอนบางอย่างที่จำเป็น

เพื่อการทำงานร่วมกับนักเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อภิญญา เหมะระ (2544 : 74) ที่พบว่าครูธุรกิจที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกด้าน น้อยกว่าครู ธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ 1 ครั้งขึ้นไป และ สคิบเบอร์ (Scribner. 1999 : 245-246) ได้ศึกษาการพัฒนาครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบแรงจูงใจที่ครูต้องการเพื่อให้ เป็นครูอาชีพ ประสบการณ์ของครูที่จะพัฒนาตนเองเป็นครูอาชีพ และอิทธิพลบริบทของงานมี ผลต่อการพัฒนาสู่ครูอาชีพ พนว่า สิ่งใดๆ ก็ตามที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของครูคือ แรงจูงใจภายใน 4

ประการ ได้แก่ ความต้องการความรู้ ด้านเนื้อหา ทักษะในการเรียนการสอน การจัดการชั้นเรียน และช่องว่างระหว่างความรู้ของนักเรียน แรงจูงใจภายนอก 2 ประการ คือ แรงดันภายนอก หรือ แรงดันภายใน การเรียนรู้เพิ่มเติมของครู ประจำการ เกิดจาก การร่วมมือร่วมใจของครูในการ จัดการชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการพัฒนา ร่วมกันผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาครูเป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูจัดการเรียน การสอน ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเป็นมาตรฐานสากลที่สำคัญมาก ที่โรงเรียนต้องจัดทำ แต่ถือว่าเป็นงานประจำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แคลเดอร์รีด และชอร์รีด (Calderhead & Shirock. 1997 : 5) กล่าวว่า ครูและบุคคลากรทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบ การศึกษา เพราะเป็นส่วนสำคัญในการเปลี่ยนผู้เรียนให้มีคุณภาพตามต้องการ ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาครูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน ในจังหวัดมหาสารคาม เพราะในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการส่งเสริมวิชาชีพ ครู โดยการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนากระบวนการ การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเมื่อครูได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้ครูมีเจต คติที่ดีต่อการสอนส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการสอนอีกด้วย

2. ปัจจัยด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพครู ซึ่ง วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความซับซ้อนสูง ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อครูได้รับการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องจะทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างดี ทำให้การสอนมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี ของ พระราชนักุณฑลการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มีเงื่อนารมณ์ที่จะให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความซับซ้อนสูง ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้อง ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ขั้น

ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก เยาวชน และประชาชนโดยรวมในอนาคต (สาโรจน์ บัวศรี. 2543 : 72-80) ได้กล่าวถึงแนวคิดใหม่ของอาชีพครูว่า วิชาครูหรือวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องฝึกหัด เพื่อให้ครูมีลักษณะที่ดี (ครุกแทงค์ และเบนเนอร์. Cruickshank and Bainer. 1999 : 307-321) ที่กล่าวว่า ครูมีประสิทธิภาพนั้นมีลักษณะการปฏิบัติตามที่เหมาะสม “ได้แก่ มีความกระตือรือร้นมีอารมณ์ขัน รู้สึกอบอุ่น เมื่อเท้าใกล้ เชื่อถือไว้ใจได้ มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าเพื่อความสำเร็จ รู้จักสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความพึงพอใจ ทำงานเหมือนนักธุรกิจ มีความยืดหยุ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ในสาขาที่สอน และ (ปาร์กี้และสเตนฟอร์ด Parkey and Stanford. 1992 : 20-21) ได้กล่าวถึงความรู้ และความสามารถของครูในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ไว้วังนี้ ความรู้ และทักษะที่จำเป็น ประกอบด้วย ความรู้เรื่องตนเอง และนักเรียน ความรู้เรื่องวิชาที่สอน ความรู้เรื่องทฤษฎีการศึกษา และการวิจัย ทักษะในการสอนและเทคนิคในการสอน และทักษะในการปฏิสัมพันธ์

ผู้วิจัยเห็นว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีกระบวนการผลิต การพัฒนาครุภัณฑ์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิต และพัฒนาครุภัณฑ์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนานักศึกษาประจำการอย่างต่อเนื่อง เมื่อครู่ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างยิ่งยืนตลอดไป

3. จากการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างพบว่า ก่อนทดลองครูผู้สอนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะจากการทดสอบความรู้ครูผู้สอน กลุ่มทดลองทำคะแนนแบบทดสอบก่อนทดลอง ได้น้อยกว่าหลังทดลอง ซึ่งแสดงว่าเมื่อครู่ ได้รับการพัฒนาโดยการใช้รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรูโน (Bruno. 1984 : 26 -63) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องทักษะการเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปักติ กับการเรียนด้วยวิธีสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 3-5 จำนวน 654 คน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการเรียน

สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนกลุ่มทดลอง โดยนักเรียน และวิชาการ โรงเรียนพบว่าก่อนทำการทดลองครูซึ่งมีพฤติกรรมการสอนที่ยึดครุเป็นศูนย์กลาง โดยครุเป็นผู้ให้ความรู้ กำหนดเนื้อหา กำหนดคิวชีสอน และวิธีประเมินผลคุณภาพของนักเรียนไม่มีส่วนร่วมคิด ร่วมกระทำ ซึ่งจากการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มทดลอง โดยนักเรียนปรากฏว่าคะแนนประเมินอยู่ในระดับต่ำ คือ 71.62 และจากการประเมินโดยครุวิชาการ โรงเรียนอยู่ในระดับต่ำ คือ 14.40 และหลังจากที่ครูผู้สอนได้นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาสอนแล้วทำให้ครุค่อยปรับเปลี่ยนวิธีการสอน เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆจนสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างยั่งยืนตลอดไป สังเกตจากคะแนนประเมินพฤติกรรมการสอนของครู โดยนักเรียนหลังจากทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 234.98 และคะแนนการประเมินพฤติกรรมการสอนของครุ โดยวิชาการ โรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 53.60 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงาน วิจัยของ (สกสคร สายสืด้า. 2545 : 48) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบระบบมี 11 ขั้นตอนคือ การกำหนดเป้าหมายการเรียน การสอน การวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบเนื้อหาบทเรียน การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมทางการเรียน การเตรียมผู้สอน การสร้างแรงจูงใจในการเรียน การดำเนินการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมทักษะ การประเมินผล การเรียนการสอน และข้อมูลข้อมูลเพื่อการปรับปรุง และ (ดัคดา ศิลาน้อย และคณะ. 2545 : 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในวิชาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีหลักการ ที่สำคัญ คือความสามารถที่เท่ากันของผู้เรียนเพื่อไปสู่ จุดมุ่งหมายและความสำเร็จของกลุ่ม การเรียนการสอนมีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนคือการนำเสนอบทเรียนต่อขั้นเรียน การศึกษาอย่างลุ่มย่อย และการประเมินผล ดังเช่นงานวิจัย ของ (ประยูร บุญใช้. 2544 : 63) การ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านสื่อเอกสาร เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลลัพธ์ทางการเรียนรายวิชา ของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ สรุปผลการวิจัยได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนมี 5 องค์ประกอบคือหลักการ วัตถุประสงค์ เมื่อหา กระบวนการเรียนการสอน และการวัด การ

ประเมินผลกระบวนการเรียน การสอน มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้า ขั้นขยายความ และขั้นแสดงผลผลิต

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของครูมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะถ้าครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องย่อมส่งผลการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญค่านิ่งไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. จากการศึกษาความพึงพอใจในงานของครูกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างศูนย์คุณภาพการศึกษาโภกค่องโน พบว่าครูผู้สอนที่สอนด้วยวิธีการสอนตามรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความ พึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ผ่านการรับปวงเก๊ไข และพัฒนาให้มีความ เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการ จัดการเรียนการสอน ด้วย วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ มากทุกด้าน ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และ ได้เรียนรู้ อย่างมีความสุข สนุกสนานในการเรียน และยังสอนเด็กคุณธรรมจริยธรรม ไว้ในทุกกลุ่มสาระส่งผลให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (เพ็ญศรี ศรีนุสร. 2545 : 45)

ผู้วิจัยเห็นว่าความพึงพอใจในงานของครูมีอิทธิพลโดยตรงต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะถ้าหากครูมีความพึงพอใจในงานแล้วย่อมจะส่งผลให้จัด การเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น

6. จากการเปรียบเทียบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มทดลอง พบว่าหลังทดลองครูผู้สอนกลุ่มทดลองสามารถจัดทำแผนการจัด การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้และ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ (พิสมัย สร/pub. 2547 : 78) ได้ศึกษาการการพัฒนาแผนการ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ครูสามารถ จัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น เพราะเป็นการเตรียมตัวครูให้พร้อมก่อนทำการสอน การที่ ผู้สอนได้วางแผนการสอน อย่างถูกต้องตามหลักการ ย่อมช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน ทำให้สอนได้ครอบคลุมเนื้อหา สอนอย่าง มีแนวทางและมีเป้าหมาย และเป็นการสอนที่ให้

คุณค่าแก่ผู้เรียน เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 โรงเรียน ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงของครูผู้สอน และผู้บริหารต้องสนับสนุนใจ กำกับและติดตามอย่างใกล้ชิด มีการเสริมแรงจูงใจให้ขวัญกำลังใจ และต้องมีงบประมาณสนับสนุนด้วย จึงจะทำให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนตลอดไป

และการสังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยพบว่าหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนทั้ง 3 โรงเรียนมีข้อสังเกตดังนี้

1. ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญดีขึ้น
2. ครูผู้สอน ได้เรียนรู้การจัดทำหลักสูตร และสามารถจัดทำหลักสูตร ได้
3. ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดีขึ้น
4. ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ครูผู้สอนมีแรงจูงใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. ครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับนักเรียนมากขึ้น
7. ครูผู้สอนมีความเสียสละ และมีคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น
8. ครูผู้สอนมีความพึงพอใจที่ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ถูกต้องและสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ข้อเสนอแนะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม จากผลการวิจัยตัวแปรที่ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำรูปแบบการ

พัฒนาครูเพื่อส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ปัจจัยการพัฒนาครู และปัจจัยด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ สามารถนำรูปแบบทั้ง 2 ด้านดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ครูผู้สอนควรดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ อิ่มต่อเนื่อง อิ่มต่อเนื่องน้อยความมีการฝึกอบรมการจัดทำสื่อในวัตถุการเรียนการฝึกอบรมในการจัดทำหลักสูตร และการจัดอบรมในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยใช้งบประมาณของทางราชการ ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนเกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะกับส่วนราชการ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน สามารถนำรูปแบบทั้ง 2 ดังกล่าวไปแนะนำและส่งเสริมครูให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ทั่วทุกภาค ทุกประเภทและควรจะ ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุน การจัดกิจกรรมการอบรมการผลิตสื่อในวัตถุการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตร และการอบรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 สำหรับโรงเรียนเอกชนสามารถนำรูปแบบทั้ง 2 ดังกล่าวไปแนะนำและส่งเสริมครูให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้มีการศึกษาการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากจังหวัดมหาสารคาม ก็จะทำให้มีรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับครูผู้สอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรให้มีการศึกษาการสร้างรูปแบบของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ในจังหวัดมหาสารคาม อีก 7 ปัจจัย ได้แก่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ส่งเสริมการพัฒนาระบบงานการเรียนการสอน สร้างนวัตกรรม และทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน การจัดสวัสดิการเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อ ต่อการพัฒนาครู ปัจจัยด้านเจตคติของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานของครู และปัจจัยด้านการสนับสนุนการทำงานของครู

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัด และเกณฑ์ในการประเมิน มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจังหวัดมหาสารคาม